

La Música és l'art de combinar els sons amb el temps.

Es tracta d'un concepte complex que adopta una triple dimensió: com a llenguatge, com a art i com a ciència.

Entenem per **Solfeig** l'art en què es fonamenta l'educació musical.

També se l'anomena col·loquialment **solfa** (notes sol i fa).

Els elements propis de la música són el so i el temps que, alhora, es dividixen en **signes d'entonació** i **signes de durada**, respectivament.

El Pentagrama

És el conjunt de quatre espais i cinc línies horitzontals, paral·leles i equidistants que usem per a escriure els signes musicals. És un terme d'origen grec: *penta* significa cinc i *grama*, escrit.

Les **línies divisòries** són línies verticals que separen els compassos escrits en el pentagrama. Les línies que indiquen la fi d'una obra musical s'anomenen **barres de conclusió**.

Les Notes Musicals

Són els signes gràfics que, escrits sobre el pentagrama, representen un determinat so musical. Es tracta de set monosíl·labs: DO, RE, MI, FA, SOL, LA, SI.

Generalment, la nota té tres parts: cap, barra o pal i ganxo.

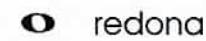

Les corxes i figures inferiors s'agrupen mitjançant barres.

Figura de Nota

Anomenem **FIGURA DE NOTA** les diferents formes amb què les notes es representen per indicar la seua durada. Són les següents: redona, blanca, negra, corxera, semicorxera, fusa i semifusa.

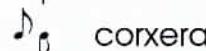
redona

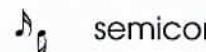
blanca

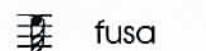
negra

corxera

semicorxera

fusa

semifusa

4 temps de compàs

2 temps de compàs o $\frac{1}{2}$ redona

1 temps de compàs o $\frac{1}{2}$ blanca

$\frac{1}{2}$ temps o la meitat d'una negra

$\frac{1}{4}$ de temps o $\frac{1}{2}$ corxera

$\frac{1}{8}$ de temps o $\frac{1}{2}$ semicorxera

$\frac{1}{16}$ de temps o $\frac{1}{2}$ fusa

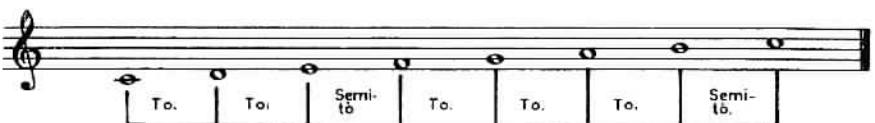

El silencis són els signes gràfics que representen l'absència de so. Cada figura de nota té el seu silenci corresponent.

El Semitò

És l'interval més xicotet entre dues notes consecutives. La següent mida de l'interval és un to.

La successió de tons i semitons dóna lloc a les escales cromàtiques, diatòniques, etc.

Una ESCALA és una sèrie de notes ordenades, d'acord amb un mode, de forma ascendent o descendent on la primera nota rep el nom de **tònica** i la cinquena, és la **dominant**.

Les Alteracions

Són els signes següents:

diesi
o sostingut

b
bemoll

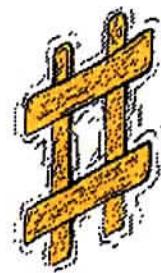
¶
becaire

x
doble diesi
o doble sostingut

bb
doble bemoll

Es col·loquen al davant de qualsevol nota o després de la clau (armadura) i determinen la tonalitat de la composició.

- La diesi o el sostingut apuja un semitò la nota
- El bemoll, l'abaixa un semitò
- El becaire anula l'efecte de les anteriors

Les Claus

Són els signes gràfics, que, situats al començament de cada pentagrama, definixen les notes que hi ha escrites.

Les més usuals són la de Sol i la de Fa.

La clau de Sol s'utilitza per a llegir les notes en registre agut i la de Fa en quarta línia, per a llegir les notes en registre greu.

El Compàs

És una unitat de temps en què es dividix una frase musical o melodia. S'indica mitjançant una fracció col·locada després de la clau. El numerador indica el nombre de temps i el denominador, el seu valor en relació amb la unitat: la redona.

El temps que dura una nota no és la seua data de caducitat, com ocorre en els aliments.

El temps és la unitat de durada d'un moviment musical.

Hi ha dos classes de compassos: simples o binaris i compostos o ternaris. Els compassos **SIMPLES** són els següents:

2/4 (2 passos)

3/4 (3 passos)

4/4 o C (4 passos)

Els Signes de Prolongació

La **lligadura** és una línia corba que unix tot un seguit de notes que s'interpretaran en una sola emissió de so.

El **puntet**, col·locat després d'una figura, l'augmenta en la meitat del seu valor.

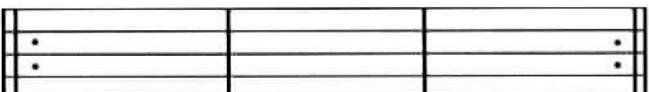
El **calderó** és un semicercle amb un punt en mig que situat damunt la nota o la línia divisòria, els deixa en suspens. La seua prolongació és lliure.

Els Signes de Repetició

La doble barra amb dos punts col·locada al final del fragment indica que aquest es repetirà des del principi o des del lloc on aparega un altre indicador de repetició.

De vegades, s'usa l'expressió *da capo* (DC) que significa des del principi.

Els Matisos

Els matisos indiquen la intensitat del so. Els més freqüents són: **pp** (*pianissimo* o molt suau), **p** (*piano* o suau), **mf** (*mezzoforte*), **f** (fort), **ff** (molt fort) i l'accent expressiu **sf** (*sforzando*).

L'augment o la disminució gradual de la sonoritat es representen mitjançant les paraules *crescendo* i *decrescendo* o *diminuendo*. Gràficament s'usen els reguladors, els quals tenen forma de tisores.

El Temps

S'indica amb les expressions *largo*, *lento* (lent), *adagio* (menys lent), *andante* (moderat), *andantino* (menys lent que l'anterior), *allegretto* (menys ràpid que l'*allegro*), *allegro* (ràpid), *presto* (molt ràpid), *prestissimo* (rapidíssim).

Amb l'ajuda del metrònom podem aconseguir la major precisió dels moviments esmentats.

Canta una cançó!!!

JO TINC UNA PERERETA

Cançó Popular

Transcripció: Diego Ramon Lluch

JO TINC UNA PERRERA, MI QUEL — JO TINC UNA PERRERA, MI- QUEL —

— QUE NO TE PFERES NI FLORS, MI- QUEL - MI- QUEL - MI- QUEL DE LA MEL —

Ara fes la mateixa en els pentagrames que tens a continuació:

Música Vocal

Es pot interpretar per una sola veu (solista) en qualsevol tessitura o per un grup de veus (cor o coral), ja siga infantil, de dones, d'homes, mixt...

En la música coral a quatre veus (polifònica) intervenen:

soprano o superior	1a veu de dona
contralt.....	2a veu de dona
tenor.....	1a veu d'home
baix.....	2a veu d'home

La música *a capella* s'interpreta per veus que canten sense acompanyament instrumental.

El faristol és el bastidor de fusta o de metall on es posa una partitura i que s'usa per a facilitar-ne la lectura.

Música Instrumental

Es pot interpretar per instruments solistes o per conjunts instrumentals (duets, trios, quartets, quintets, etc.).

- L'agrupació de músics per a la interpretació d'una obra musical és una orquestra o una banda.
- La banda de música pot ser municipal o civil i militar. La banda municipal està integrada, bàsicament, per instruments de vent i percussió.

- Els instruments musicals es dividixen en tres grups: percussió, corda i vent.

Instruments de Percussió

Els músics que toquen instruments de percussió s'anomenen percussionistes.

- de fusta: castanyoles de mànec, maragues...
- de membrana: bombo, caixa, timbals...
- de metall: campanes, plats o platerets, triangle...
- de placa: xilofon.

COMPTE!

No és el mateix un campaner (músic) que un tocacampanes. El tocacampanes és una persona que parla sense solta ni volta.

La **BATERIA** és el grup d'instruments de percussió en una orquestra, banda o conjunt.

La majoria dels instruments de percussió es toquen amb l'ajuda de les **BAQUETES**.

- Exemples d'expressions o frases fetes relacionades amb els instruments de percussió són:
- a so de timbal amb molt de soroll
 - amb bombo i platerets d'una forma exagerada

Instruments de Corda

N'hi ha tres tipus:

- de corda pessigada, pinçada o polsada: arpa, guitarra, llaüt...

- de corda fregada:

violí..... violinista

viola violista

violoncel violoncel·lista

contrabaix contrabaixista

Al contrabaix, col·loquialment, també se'l
sol anomenar violó.

El bastó de fusta tesat que s'usa per a tocar instruments de la família del violí
o la viola, s'anomena Arc.

- de corda percutida: piano pianista

Cal distingir entre orgue i òrgan:

l'orgue és l'instrument musical i l'òrgan, és la part del cos humà.

Instruments de Vent

Són de dos tipus:

- de fusta, com el saxo
- de metall, com el trombó

flautistes

VENT - FUSTA:

Clarinet	el / la clarinetista
Fagot	el / la fagotista
Flauta	el / la flautista
Oboé (o oboè)	l'oboista
Saxòfon (o saxo)	el / la saxofonista

Dins de la família dels saxòfons,
tenim els següents:

S. Soprano

S. Alt

S. Tenor

S. Baríton

VENT - METALL

- corneta ----- el / la cornetista
- fiscorn
- trombó----- el / la trombonista
- trompa
- trompeta ----- el / la trompetista
- tuba

El trombó pot ser de vares i de pistons

L'Orquestra

Sopa de Lletres

Ara que ja has llegit el Quadern, pots buscar les 12 paraules amagades en la sopa de lletres.

P	A	R	T	I	T	U	R	A
Y	M	C	U	U	R	A	E	T
I	U	F	B	D	O	X	A	S
J	S	L	A	B	M	I	T	I
S	I	R	M	R	P	A	J	T
V	C	O	B	O	E	C	T	U
G	R	W	Q	P	T	S	K	A
T	E	N	I	R	A	L	C	L
N	L	O	T	S	I	R	A	F

trompeta, tuba.

Solucions: caixa, clarinet, faristol, flautista, music, oboé, partitura, saxo, timbals, trombó,

Glossari

arc	arco
agut	agudo
barres de conclusió	barras de conclusión
bemoll	bemol
caixa	caja
calderó	calderón
cançó	canción
castanyoles	castañuelas
clau	clave
compàs	compás
cor	coro
corda fregada	cuerda frotada
corda polçada (o pinçada)	cuerda punteada
corxera	corchea
faristol	atril
fiscorn	fliscorno
fusta	madera
greu	grave
interval	intervalo
línies divisòries	líneas divisorias
llaüt	laúd
lligadura	ligadura
matís	matiz

Glossari

metall	<i>metal</i>
metrònom	<i>metrófono</i>
oboé	<i>oboe</i>
orgue	<i>órgano</i>
orquestra	<i>orquesta</i>
percussió	<i>percusión</i>
puntet	<i>puntillo</i>
redona	<i>redonda</i>
so	<i>sonido</i>
solfeig	<i>solfeo</i>
sostingut	<i>sostenido</i>
temps	<i>tiempo</i>
timbals	<i>timbales</i>
to	<i>tono</i>
triangle	<i>triángulo</i>
trombó	<i>trombón</i>
vent	<i>viento</i>
violoncel	<i>violoncelo/chelo</i>
xilòfon/xilofon	<i>xilófono</i>